

Lærermester og lærling opdyrk gode rammer for samarbejdet

Seniorforsker Johnny Dyreborg, NFA

Specialkonsulent Marianne Norup, SEGES Innovation

Arbejdsmiljøkonferencen 2024, workshop A4

Velkommen

- Overvej, mens vi finder på plads i salen...

Til lærermester:

Hvad husker du selv fra din læretid?

Hvad er værd at holde ved fra fortiden og hvad kan vi skrotte?

Til nuværende lærlinge/elever:

Er der rygter og historier om ting, du ikke ønsker at opleve i din læretid?

Oplæg og inspiration

- Hvorfor fokus på lærepladsen?
 - Typiske landbrugsulykker
 - Lærepladser og erhvervsskoler i Danmark og Sverige
 - Lærling eller medarbejder?
- Hvordan laver vi bedre brobygning mellem skole og læreplads?
 - Samarbejde med skolen
 - Redskaber til at understøtte samarbejde om lærling
- Eksempler fra projekt i landbruget 2023, guide til samtale og tjekliste
- Forebyggelse som værdiskabende investering – hvis der er tid...

Workshop

Hvad kan motivere en oplæringsansvarlig, når det gælder lærlinges sikkerhed på lærepladsen?

Hvad er de største udfordringer for denne motivation?

Erhvervsskoler som brobyggere til sikkerhed i oplæring

- Johnnys præsentation.....

PROJEKTET

Erhvervsskoler som brobyggere til lærlinges sikkerhed deres oplæring

Projektets formål

... at undersøge om lærlinges sikkerhed på lærepladsen kan forbedres gennem en samlet indsats, der indeholder en evidensbaseret arbejdsmiljøundervisning på uddannelsen, forbedret sikkerhedsniveau på de unges lærepladser, samt bedre brobygning mellem erhvervsskoler og lærepladser.

Generelt om unge og arbejdsulykker

Key-points

En større andel af unge mellem 18-29 år angiver at komme ud for **arbejdsulykker** set i forhold til de ældre aldersgrupper.

Unge med **kortere uddannelser har højere risiko** for at komme ud for arbejdsulykker. Dette hænger sammen med de typer af job, hvor de arbejder.

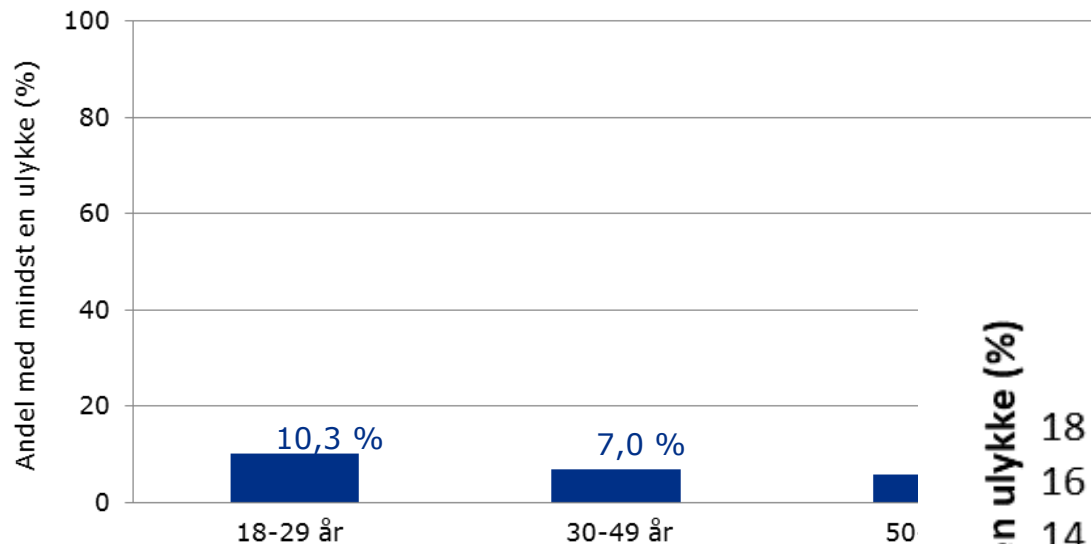
Aldersgruppen af unge 18-29 årige angiver i højere grad, at ulykker er en **normal del af det daglige arbejde**.

Branche ser ud til at betyde mere for sikkerhedsklimaet end alder og højest fuldførte uddannelse.

De unge erhvervsaktive rapporterer **højest grad af fysisk hårdt arbejde**, de arbejder i **mere belastende arbejdsstillinger**, og de **løfter og skubber mere** i arbejdet i forhold til de ældre.

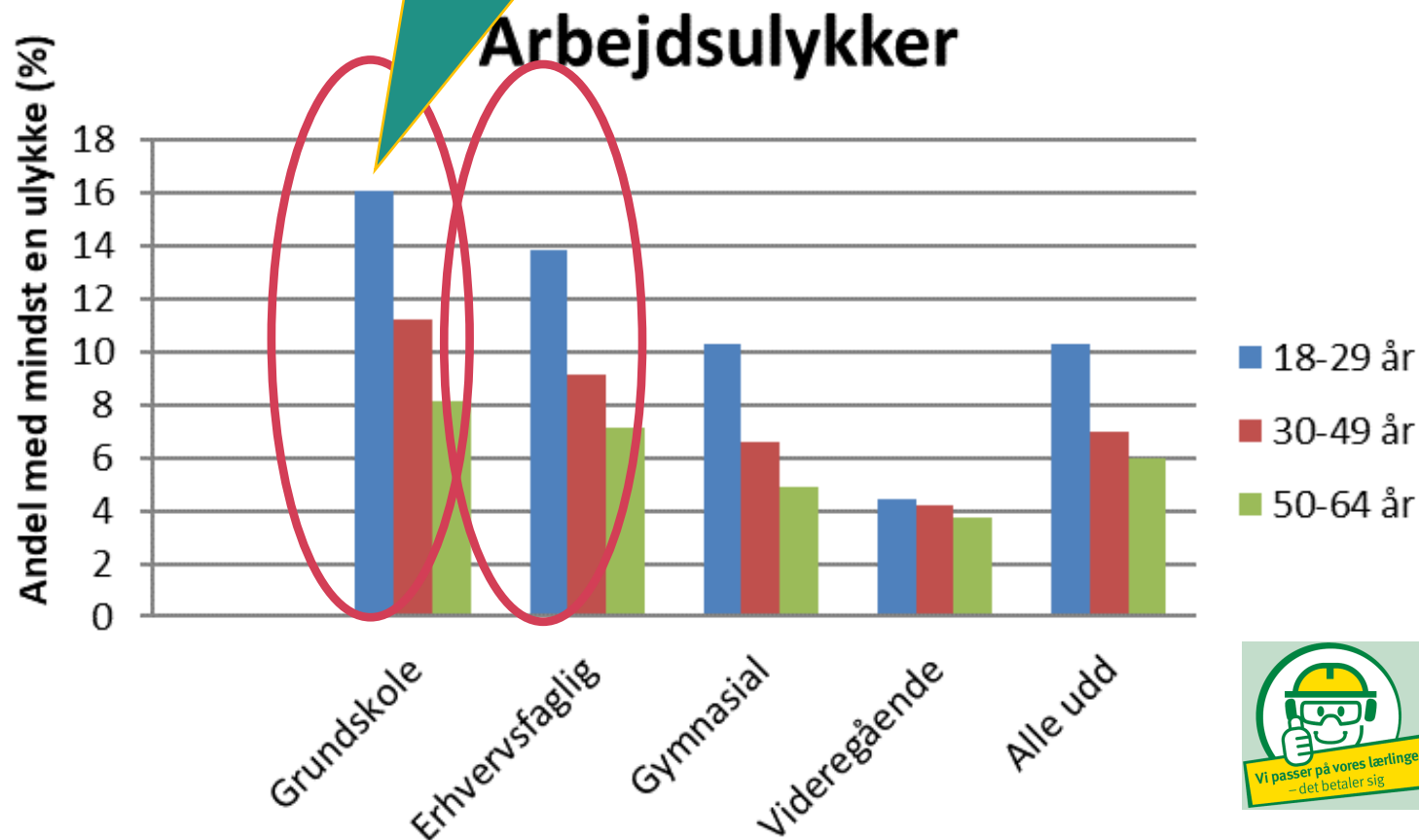
Arbejdsulykker

Arbejdsulykker

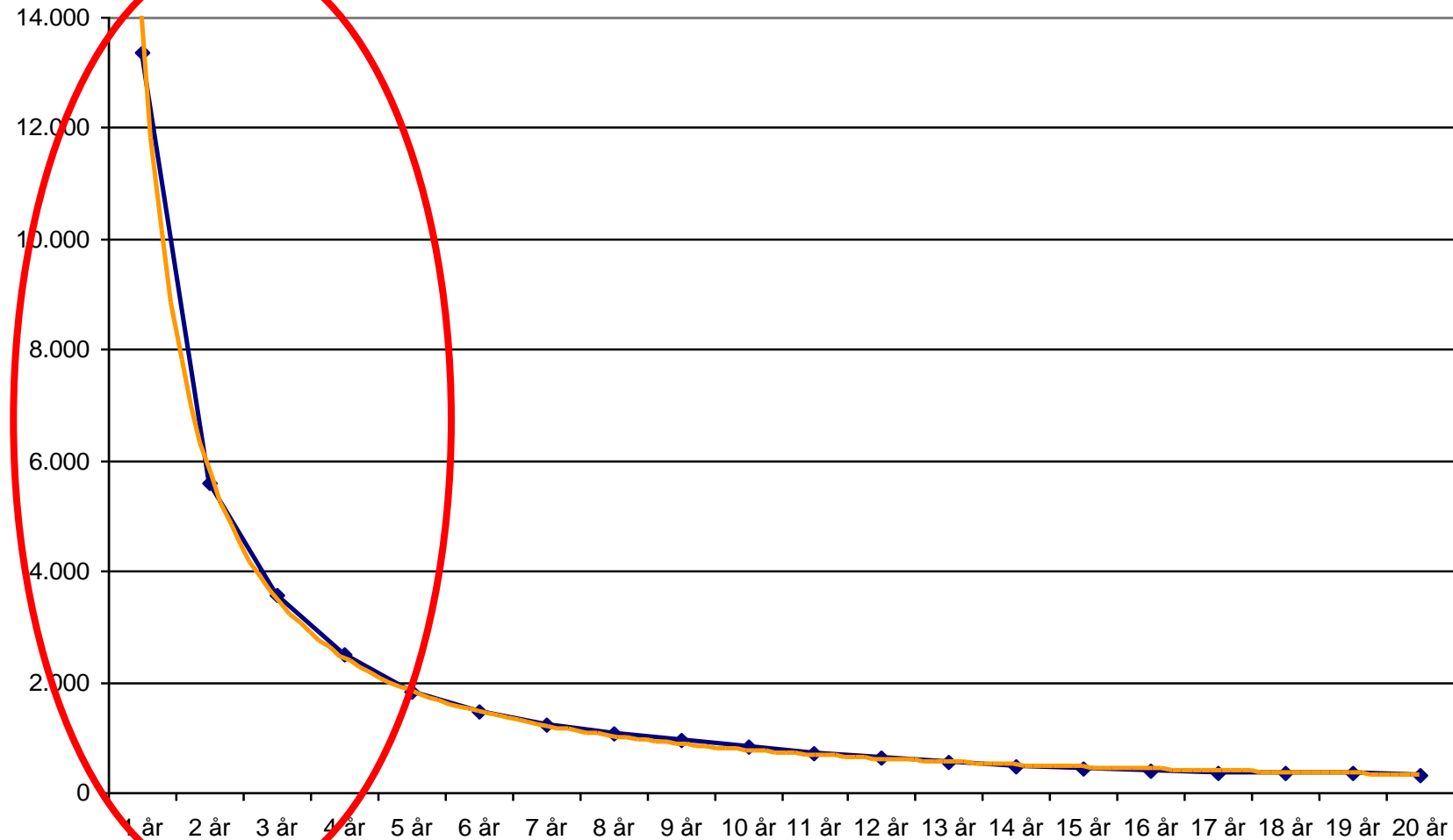
Figur 3.1.6. Andel af respondenter (%), der har rapporteret mindst en ulykke inden for de sidste 12 måneder, fordelt på aldersgrupper.

Højest risiko for arbejdsulykker blandt unge 18-29 årige, hvor højest fuldførte uddannelse er grundskole

Baggrund – anciennitet

Antallet af anmeldte arbejdsulykker er således større i tidsintervaller, der ligger i starten af ansættelsen end i tilsvarende tidsintervaller, der ligger senere i ansættelsen.

Projekt - Sikre lærepladser

Tabel 6: Andel af lærlingene, der ved eftermålingen har været ude for en arbejdsulykke

	Intervention (n=16)	Kontrol (n=19)
Revet dig på skarp genstand/snitskade	69%	47%
Fået noget i øjet	56%	74%
Faldet eller vredet om	44%	32%
Andre ulykker	13%	0%
Fået hele eller dele af kroppen klemt	6%	11%
Faldet ned fra stige, stillads eller lignende	6%	21%
Forløftet dig/hold i ryggen	6%	32%
Ramt af ting, der faldt ned	0%	0%
Andel med mindst 1 ulykke	75%	89%

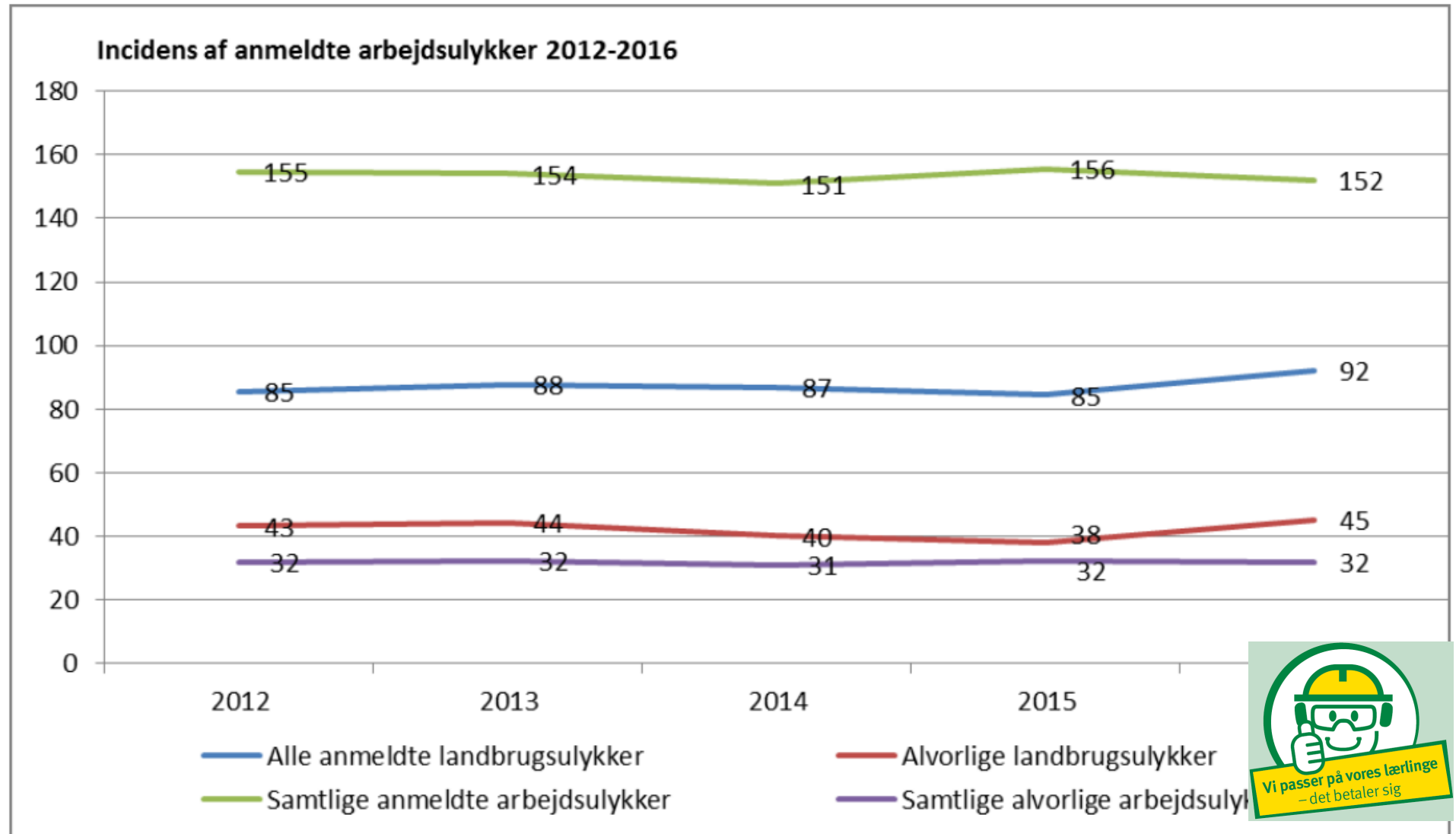
- Resultaterne viser, at 83% (29 ud af 35) af lærlingene har været ude for mindst en arbejdsulykke iløbet af de første 3-4 måneder af deres praktikperiode.

Arbejdsulykker i landbruget

Antal anmeldte arbejdsulykker og antal anmeldte alvorlige arbejdsulykker 2012-2016 pr. 10.000 beskæftigede (incidens) for henholdsvis landbruget og samtlige brancher (alle ulykker).

214 ulykker pr.
10.000 beskæftigede
i landbrug

Arbejdstilsynet 2017
STATISTIK –
Anmeldte
arbejdsulykker 2012-
2016 i landbruget

Arbejdstilsynet 2024, risikozoner i landbruget

Risikozoner i landbruget

I Arbejdstilsynet har vi særligt fokus på fem risikozoner for ulykker i landbruget: Maskiner, håndtering af dyr, gylle, bigballer, og arbejde i højden. Fælles for ulykkerne i de fem zoner er, at de kan forebygges.

Maskiner

Håndtering af dyr

Gylle

Bigballer

Arbejde i højden

Bigballe eller skideballe

Lærling: "Han gav mig bare en opgave, der ikke kunne lade sig gøre.... han har stablet ... bigballe, ... fem højde med en teleskoplæsser, ... så skulle jeg tage ned med en frontlæsser, der kun kunne nå fire baller op. ...De er altså ret tunge. 6-700 kg. stykket. 'Amen dét, skulle kunne lade sig gøre. ... Og det resulterede så i, at jeg fik en hel bigballe over traktoren.

Interviewer: Okay, men det er da halvfærdigt, er det ikke det?

....

Lærling: "Ja, er du sindssyg mand. Du kan ikke gøre noget jo. Du kan blive siddende, holde fast".

Interviewer: Det er jo sindssygt farligt.

Lærling: "Ja, men jeg fik en skideballe for det også. Der blev ikke spurgt én eneste gang, er du okay. Skal vi lige snakke om det her."

Interviewer : "Ej, okay. Du fik en skideballe"?

Lærling: "Jeg fik en gedind skideballe".

"

Lærling eller medarbejder?

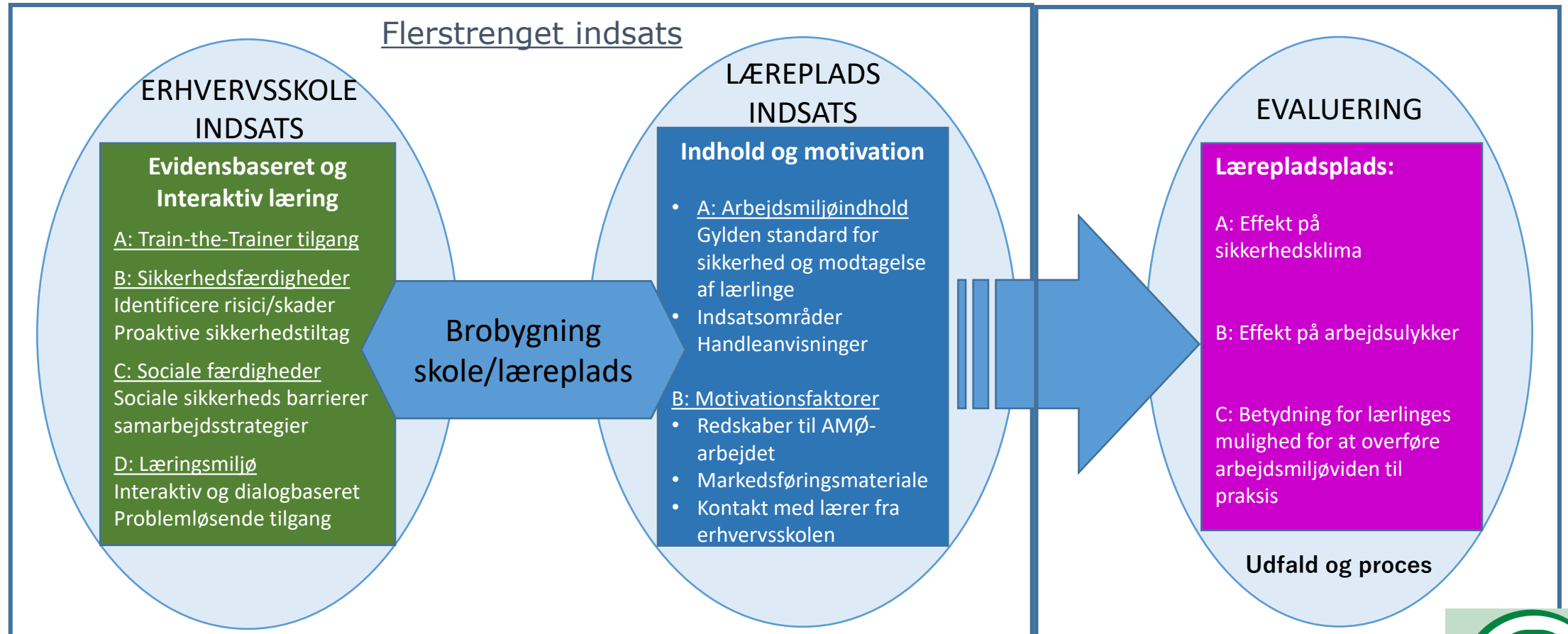
Vil ikke spilde virksomhedens tid på at hente sikkerhedsudstyr

”Også fordi, jeg vil rigtig gerne blive rigtig dygtig. Så, det her med at vise, at man virkelig dur til noget. Det der med at være hurtigt færdig og stadigvæk at levere et godt stykke arbejde. Og, bare være på hele dagen. Men, jeg er lidt, altså, jeg tænker ikke så meget. Jeg tænker over det. Men, jeg tror også bare, at det er en del af mig, det der med, hvis jeg går ned og henter noget nu. Et eller andet sikkerhedsudstyr. Og så henter jeg noget andet sikkerhedsudstyr i den næste opgave. Så tænker de lige pludselig, at jeg bruger rigtig meget spildtid på at gå frem og tilbage. Så, der har jeg det også bare sådan, jamen, så lad os få færdiggjort det her og videre til den næste”

”

Brobygning mellem skole og lærepladser i EUD

Figur 1: Sammenhænge mellem projektets flerstrengede indsats samt udfalds- og procesmål

Projekt i landbruget i 2023: Flere sikre lærepladser gennem målrettet forberedelse

En god opstart kræver forberedelse

Uanset om din nye medarbejder er under uddannelse, er færdiguddannet eller bliver ansat som ufaglært, er det første tid på en ny arbejdsplads en særlig usikker tid. En god opstart kan hjælpes på vej med en oplæringsplan.

I er ikke alene, når en ny lærling skal starte

Brug skolen, både UU-vejlederen og faglærerne til sparring gennem oplæringsforløbet. En jævnlig kontakt kan forebygge mange problemer, både når det gælder faglige spørgsmål, lærlingens trivsel eller samarbejdet med kollegerne på gården.

Lav en oplæringsplan

Enhver bedrift har jo sine egne rutiner, så planen skal være tilpasset til det konkrete lærested. Med inspiration fra en række bedrifter har vi sammensat en plan til inspiration. Tag en fælles snak med erfarne medarbejdere – og også gerne med tidligere elever – og lav de nødvendige tilpasninger.

Planen kan også bruges til opstart for unge medarbejdere, der ikke er ansat som lærlinge.

Husk, at planen skal revideres løbende, så den altid er relevant, når en ny elev starter hos jer.

Brug skabelonen til at lave jeres egen oplæringsliste

Find skabelonen via QR-koden her:

Forbered opstarten

Dokumentation	Opgaver	Anmærkninger	Dato for gennemførelse
1. Uge på job	1. Læs oplæringsplanen og udfør de første opgaver. 2. Gennemgå de første opgaver og sørg for at de er udført korrekt. 3. Gennemgå de første opgaver og sørg for at de er udført korrekt.		
2. Uge på job	1. Gennemgå de første opgaver og sørg for at de er udført korrekt. 2. Gennemgå de første opgaver og sørg for at de er udført korrekt.		
3. Uge på job	1. Gennemgå de første opgaver og sørg for at de er udført korrekt. 2. Gennemgå de første opgaver og sørg for at de er udført korrekt.		
4. Uge på job	1. Gennemgå de første opgaver og sørg for at de er udført korrekt. 2. Gennemgå de første opgaver og sørg for at de er udført korrekt.		

Ung i job i landbruget

Guide til sikker opstart

Her kan vi blive bedre:

25 % af de ulykker, der fører til knoglebrud i landbruget sker for unge under 25 år.

23% af landbrugselever i en ny undersøgelse svarer, at de ikke oplevede, at de andre ansatte omkring dem arbejdede på en sikker og forsvarlig måde.

84 % af eleverne startede på en læreplads, hvor der ikke var en elevmappe, tjekliste eller plan for deres oplæring.

Det skal vi holde fast i:

87% af eleverne blev modtaget af en person, der hjalp dem med det praktiske ved opstarten.

Ca. 2 ud af 3 elever oplevede, at deres nærmeste leder viste interesse for deres trivsel ved en samtale i løbet af de første uger på lærepladsen.

Det fortæller eleverne om deres første læreplads

God variation	For meget alenearbejde	En god arbejdsplan, så vi ved, hvad vi skal give os til	Dårlig instruks – derefter råbt ad
Uens retningslinjer	Plads til at lære	Dårlig håndtering af høje forventninger	Gode kolleger
Rart, at der er måltider, hvor alle samles	Ingen hjælp	God kommunikation	Kommunikation og sprog
Intet ansvar + rutineopgaver	Gode pauser sammen	Får fri, når man spørger	Aldrig fri – bliver altid ringet op

FØR OPSTARTEN

Hent tjeklisten
med det
samme - lige
her

Samtalen med ansøgeren

- forventninger og realiteter
- vis en klar profil af virksomheden som arbejdsplads

Spørgsmål fra lærling "Må jeg være med, når der er konsulenter og dyrlæger på besøg?"

Spørgsmål fra lærermester "Er der nogle særlige hensyn vi skal tage i forhold til dig?"

Forslag til, hvad man kan fortælle om, fx nærved-hændelser/ulykker, emner i undervisningen, lærlingen har brug for at tage op praksis.

Tjekliste, der starter allerede 2 uger FØR opstart!

Den skal rettes til, så den passer til jeres virksomhed

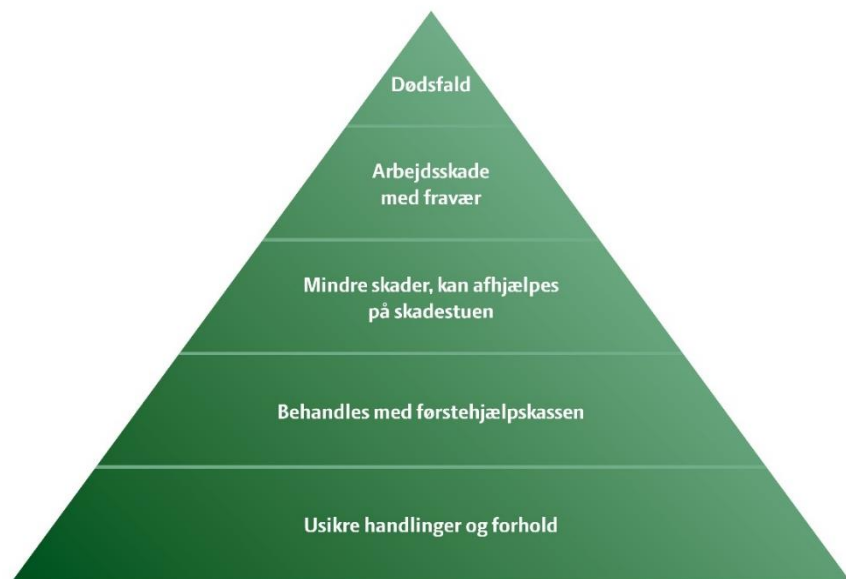
Ledelse – systematik – inddragelse af medarbejderne

Hvordan ser det ud på vores arbejdsplads

1 Virksomhedens ejer tager ansvar Arbejdet i landbruget begynder og slutter med ejeren af landbrugsvirksomheden. Virksomhedens ejer har ansvaret for at opretholde sikkerhed og sundhed: I hverdagens arbejdsprocesser, ved ansættelse af kvalificeret personale og i opfølgning på sikkerhedsaktiviteter, der implementeres.	Individuel vurdering	Samlet vurdering

Hos os er det ejeren, der:

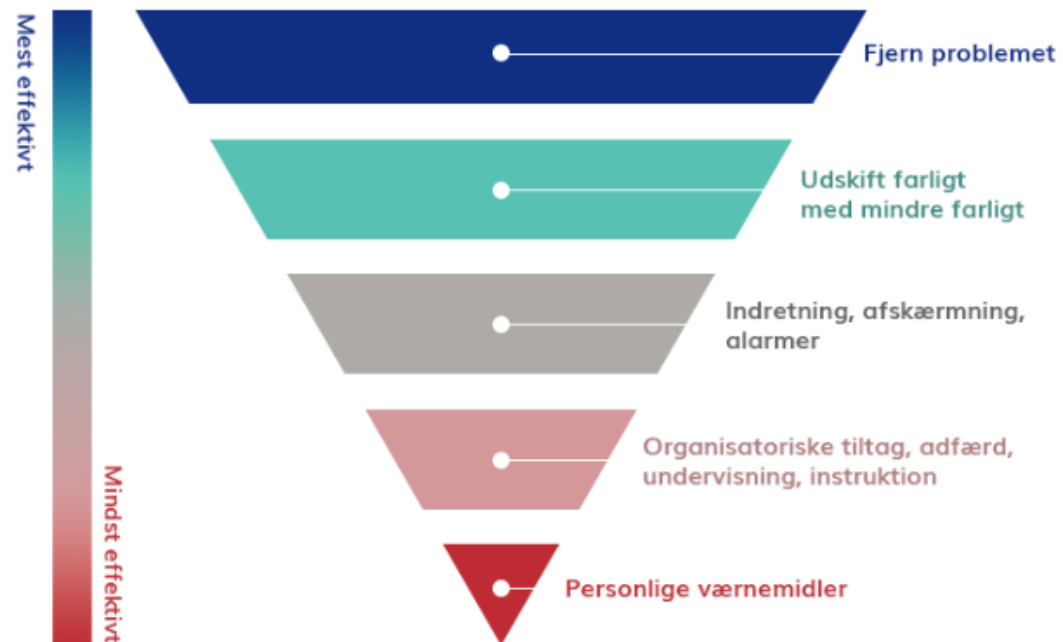
er ansvarlig for sikkerheden, og synligt tager dette ansvar på sig	○ ○ ○ ○ ○	○
kontrollerer, om der gennemføres forebyggende foranstaltninger som en del af alle aktiviteter i landbrugsvirksomheden	○ ○ ○ ○ ○	○
udvælger medarbejdere med passende kvalifikationer til at udføre bestemte opgaver i virksomheden	○ ○ ○ ○ ○	○
har kontakt med ansatte og evt. medhjælpende familiemedlemmer (herunder følger med i planlægningen af de daglige opgaver)	○ ○ ○ ○ ○	○
overvåger og hjælper med at implementere programmer og aktiviteter, der understøtter sikkerheden (definerer forebyggende handlinger, der skal implementeres for hver type arbejdsopgave)	○ ○ ○ ○ ○	○

Når usikre handlinger og forhold bliver færre, formindskes risikoen tilsvarende for de mere alvorlige ulykker.

SEGES INNOVATION

Kilde: Arbejdstilsynet.

SEGES INNOVATION

Sådan skaber vi vellykkede praktikforløb

"En landbrugselev ringede og spurgte, om han måtte komme i en uge for at se, om han ville søge ud til os i praktik. Det gik vi med til, og vi var hurtige til at sige ja, da han bagefter søgte praktikplads hos os."

Hans Sørensen, Kærbygård

"Vi tilstræber, at lærlingene er med til alt! Dyrlægebesøg osv. Det er vigtigt at de føler, de kan noget, og at de vokser, mens de er her hos os."

Charlotte Gosvig, Lindegården

"Mindsettet, menneskesynet og kulturen i din virksomhed kan ikke outsources! Det er dig som arbejdsgiver og læremester, der ejer ansvaret. Skal kulturen i din virksomhed være mere attraktiv for at kunne tiltrække arbejdskraften er det dig, der skal erkende det og være villig til forandring."

Dorte Bak Himmelstrup, Kokkenborg,
på Delegeretmøde 2023

Andre værktøjer

- Lærermesters værktøjskasse
 - Podcasts til dig, der har ansvar for lærlinge
- Skolernes tilbud om støtte og opbakning

Workshop

Hvad kan motivere en
oplæringsansvarlig,
når det gælder
lærlinges sikkerhed på
lærepladsen?

Hvad kan bremse eller
forhindre denne
motivation?

Neutrale kommentarer
eller gode spørgsmål at
undersøge

Opsamling af pointer fra workshoppen

Hvordan kan lærepladsen bedst opdyrke de gode rammer, der kan give lærlingen en sikker start og bedre trivsel, til glæde for både lærling og læreplads?

- En motiveret oplæringsansvarlig
- En velforberedt opstart
- Brobygning mellem skole og læreplads

Fik du
tjeklisten med
dig?

